

Nr 2.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49, såvitt propositionen avser jordbruksärenden.

(1:a avd.)

Utskottet får härigenom avgiva utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts till riksdagen den 3 januari 1949 avlåtna proposition nr 2 angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 i vad propositionen avser framställningar berörande jordbruksdepartementets verksamhetsområde.

Beträffande utredningen i dessa ärenden får utskottet hänvisa till motsvarande punkter i ett propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 3 januari 1949 (bilaga 8 s. 37—45 och bilaga 16 s. 83—89).

Egentliga statsutgifter.

Nionde huvudtiteln.

D. Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanärningar m. m.

1:o) **Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Inredning och utrustning.** För budgetåret 1947/48 anvisades ett investeringsanslag till Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan å 1 695 600 kronor, varav för uppförande av nybyggnad för restaurang, kårlokal och aula vid Ultuna avsetts 1 240 000 kronor. För samma budgetår upptogs under det till Lantbrukshögskolan: Materiel m. m. anvisade reservationsanslaget ett belopp av 15 000 kronor för anskaffande av vissa inventarier till nämnda byggnad.

Med skrivelse den 18 november 1948 har byggnadsstyrelsen överlämnat en den 13 november 1948 dagtecknad framställning från *styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* om anvisande av ett belopp å 84 000 kronor för anskaffning av ytterligare inventarier till nyssnämnda nybyggnad. Av detta belopp ha beräknats 16 000 kronor till elektrisk armatur, 7 000 kronor till serveringsdisk, 18 700 kronor till möbler och gardiner, 6 300

kronor till markiser, 2 000 kronor till centraluranläggning, 6 500 kronor till centralradioanläggning för personsökning m. m., 14 215 kronor till diverse maskiner och lösa inventarier i köket, 6 000 kronor till porslin samt 7 285 kronor till oförutsedda utgifter.

Byggnadsstyrelsen har vidare med skrivelse den 25 november 1948 överlämnat en den 18 samma månad dagtecknad framställning från *lantbrukshögskolans studentkår* om statsbidrag med 24 000 kronor för att anskaffa möbler och armatur till studentkårens blivande lokaler.

Departementschefen har — efter redogörelse för motiveringen till framställningarna samt yttranden av statskontoret, byggnadsstyrelsen och högskolestyrelsen — anfört.

»Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har vid beräklandet av kostnaderna för uppförande av förenämnda nybyggnad för restaurang, kårlokal och aula vid Ultuna hänsyn endast i begränsad utsträckning tagits till kostnaderna för anskaffande av inventarier till byggnaden. Det synes därför ofrånkomligt att ytterligare medel anvisas för detta ändamål. Härvid kan jag till en början i stort sett tillstyrka det förslag till inventarieanskaffning som framlagts av högskolestyrelsen. Emellertid torde det icke vara nödvändigt att nu beräkna medel till centralradioanläggning för personsökning m. m. Vidare synes det för oförutsedda utgifter avsedda beloppet kunna minskas. Även i övrigt torde det vara möjligt att något begränsa medelsbehovet. Jag förordar därför, att för nu ifrågakvarande ändamål skall beräknas ett belopp av 70 000 kronor.

Med hänsyn till de skäl, som åberopats av högskolans studentkår, vill jag även förorda, att för anskaffning av möbler och armatur m. m. till de nya kårlokalerna anvisas 24 000 kronor. Underhåll och komplettering av denna utrustning torde för framtiden bära åvila studentkåren. Till inredning och utrustning vid lantbrukshögskolan skulle alltså erfordras ett reservationsanslag av $(70\ 000 + 24\ 000 =) 94\ 000$ kronor. Då det är önskvärt, att ifrågakvarande inredning och utrustning kan anskaffas utan dröjsmål, torde anslaget bära uppföras å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.»

Utskottet. Utskottet, som i likhet med departementschefen finner medel bära anvisas för ifrågakvarande inredning och utrustning, biträder Kungl. Maj:ts framställning och hemställer i enlighet härmed,

att riksdagen må till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Inredning och utrustning* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 94 000 kronor.

2:o) **Lägre lantbruksundervisning m. m.:** Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: **Avlöningar och Driftkostnader.** Under denna punkt har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att medgiva att från anslagen finge

under budgetåret 1948/49 bestridas statsbidrag till omkring 200 kurser med kombinerad skriftlig och muntlig undervisning i maskinlära m. m.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 6 av herr Nilsson, Bror, m. fl. och II: 5 av herr Nilsson i Svalöv m. fl., vari hemställts att från anslagen måtte under samma budgetår bestridas statsbidrag till omkring 400 sådana kurser.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för motionerna får utskottet hänvisa till dessa.

I 1948 års statsverksproposition (nionde huvudtiteln, punkterna 19 och 20) beräknades under nämnda anslag bidrag till 75 dylika kurser med 75 300 kronor till avlöningar och 52 500 kronor till driftkostnader.

I skrivelse den 17 november 1948 har *lantbruksstyrelsen* — med överlämnande av framställningar från vissa hushållningssällskap och lantbruksundervisningsanstalter om statsbidrag för anordnande av kurser av ifrågavarande slag under läsåret 1948/49 — hemställt att statsbidrag måtte beviljas för 396 kurser med högst 317 431 kronor 20 öre till avlöningar samt 106 246 kronor till driftkostnader och understöd åt kursdeltagarna vid dessa kurser. Vid beräkningen av statsbidraget har styrelsen tillämpat i huvudsak de grunder, som gällt för motsvarande kurser under budgetåret 1947/48.

Departementschefen har anfört rörande lantbruksstyrelsens skrivelse.

»De kortare kurserna med kombinerad skriftlig och muntlig undervisning i maskinlära m. m. utgöra enligt min mening en undervisningsform, som bör effektivt stödjas av det allmänna. Vid anslagsanvisningen för innevarande budgetår har — med utgångspunkt från lantbruksstyrelsens anslagsäskanden — endast räknats med statsbidrag för 75 dylika kurser. För att vidmakthålla det stora intresse för dessa kurser, som nu visat sig föreligga, synes det angeläget, att bidragsverksamheten skall kunna utvidgas utöver vad som sålunda förutsatts. Å andra sidan torde det på grund av det ekonomiska läget icke vara möjligt att tillgodose samtliga de framställda anspråken på statsbidrag. Jag finner det med hänsyn till nu anförda förhållanden önskvärt, att statsbidrag skall kunna utgå till omkring 200 kurser. För en bidragstilldelning av denna omfattning torde emellertid riksdagens samtycke erfordras.»

Utskottet. På grund av betydelsen av ifrågavarande kursverksamhet har utskottet intet att erinra mot att statsbidrag utgår till flera kurser än som beräknats i 1948 års statsverksproposition. Svårigheter föreligga emellertid att angiva något bestämt antal, till vilket bidrag bör ifrågakomma. Enligt inhämtade upplysningar ha redan igångsatts kurser till ett antal, som överstiger vad som upptagits icke blott i nämnda proposition utan även i förevarande tilläggsstat. Utskottet anser därför, att Kungl. Maj:t bör äga möjlighet att bevilja statsbidrag i fall då så finnes påkallat med hänsyn till redan vidtagna eller planerade åtgärder. Kungl. Maj:ts förslag torde, då antalet

kurser icke bestämt angivits däri, få anses inrymma en sådan möjlighet. Därmed torde motionernas syfte vara i huvudsak tillgodosett. Utskottet, som utgår från att verksamheten framdeles planeras så, att kurser ej påbörjas förrän det blivit klart huruvida erforderligt statsbidrag kan utgå, hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning och i anledning av de likalydande motionerna I: 6 och II: 5, medgiva att från anslagen Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Avlöningar och Driftkostnader må under budgetåret 1948/49 bestridas statsbidrag till omkring 200 kurser med kombinerad skriftlig och muntlig undervisning i maskinlära m. m.

F. Veterinärväsendet m. m.

3:o) *Statens veterinärmedicinska anstalt: Omkostnader.* *Departementschefen* har i ärendet erinrat om att han förut samma dag under punkt 44 i nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition biträtt ett av anstaltsstyrelsen framlagt förslag att vid anstalten skulle upptagas tillverkning av valpsjukevaccin, avsedd att helt täcka landets behov därav. Med hänsyn till att kostnaderna för vaccin, som för närvarande inköpes från utlandet, därigenom skulle avsevärt nedbringas samt till önskvärdheten av att spara utländsk valuta har departementschefen förordat, förutom viss förstärkning av personalen vid anstaltens serologiska avdelning, att 7 000 kronor ställas till anstaltens förfogande redan under innevarande budgetår för att möjliggöra viss försöksverksamhet på området, så att tillverkningen kan sättas igång redan vid början av nästa budgetår. Departementschefen har därför hemställt, att från det för budgetåret 1948/49 anvisade förslagsanslaget till Statens veterinärmedicinska anstalt: Omkostnader må intill ett belopp av 7 000 kronor bestridas kostnader för vissa förberedelser för tillverkning av valpsjukevaccin vid anstalten.

Utskottet. Utskottet som återkommer till förevarande spörsmål vid behandlingen av avlönings- och omkostnadsanslagen till anstalten för nästa budgetår (IX huvudtiteln p. 44 och 45) tillstyrker framställningen och hemställer följaktligen,

att riksdagen må medgiva, att av det å riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisade förslagsanslaget till Statens veterinärmedicinska anstalt: Omkostnader må till ett belopp av 7 000 kronor bestridas kostnader för vissa förberedelser för tillverkning av valpsjukevaccin vid anstalten.

G. Lanthushållning i allmänhet.

4:o) **Bidrag till återbetalning av lån från jordbrukets maskinlånefond.** I proposition till 1948 års riksdag angående stödåtgärder för maskinhållningen inom jordbruket (nr 188) anförde dåvarande departementschefen, bland annat, att en viss gräns borde uppställas i fråga om de utfästelser om bidrag, som skulle få göras annorledes än i samband med beviljande av lån. Denna gräns borde för budgetåret 1948/49 sättas så, att lån ej skulle få beviljas och dylika utfästelser göras i vidare mån än att det sammanlagda beloppet av de bidrag, som enligt de i propositionen föreslagna grunderna skulle utgå till återbetalning av lånen eller på grund av de gjorda utfästelserna, uppginge till högst 500 000 kronor. Vad sålunda föreslagits lämnades av riksdagen utan erinran (r. skr. nr 337).

Genom beslut den 26 juni 1948 har Kungl. Maj:t — jämte det Kungl. Maj:t utfärdat kungörelse (nr 380) angående lån från jordbrukets maskinlånefond m. m. — meddelat föreskrifter om bidragsram för det statliga stödet åt gemensam maskinhållning inom jordbruket av samma innehåll som de i propositionen förordade.

I skrivelse den 27 september 1948 har *lantbruksstyrelsen* hemställt dels att sagda bidragsram för budgetåret 1948/49 måtte höjas till 1 250 000 kronor, dels att vissa ändringar måtte vidtagas i nämnda kungörelse. De ifrågasatta ändringarna innebära bland annat, att bidrag skall kunna beviljas till lägre belopp än som angivits i kungörelsen.

Därjämte har *hushållningssällskapens förbund* i skrivelse den 27 september 1948 hemställt, att bidragsramen måtte höjas till lägst 1 500 000 kronor.

Departementschefen har — efter redogörelse för motiveringen till lantbruksstyrelsens framställning och för yttrande av statskontoret — anfört.

»Jag har redan tidigare denna dag vid anmälan av frågan om anslag för nästa budgetår till Bidrag till återbetalning av lån från jordbrukets maskinlånefond (IX H.T., p. 96) anfört, att enligt min mening bidragsramen för det statliga stödet åt den gemensamma maskinhållningen för innevarande budgetår bör höjas till 1 500 000 kronor.

Med hänsyn bl. a. till att nu gällande bestämmelser angående den statliga låne- och bidragsgivningen för gemensam maskinhållning prövats av riksdagen så sent som år 1948, synes anledning ej finnas att nu överväga någon ändring av desamma.»

Utskottet. Mot departementschefens framställning har utskottet icke funnit anledning till erinran och utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva att under budgetåret 1948/49 lån ur jordbrukets maskinlånefond må beviljas och utfästelser om sådana bidrag, som kunna utlämnas annorledes än i samband med återbetalning av dylikt lån, må göras i sådan

mån, att det sammanlagda beloppet av de bidrag, som enligt gällande bestämmelser må utgå till återbetalning av lånen eller på grund av de gjorda utfästelserna, uppgår till högst 1 500 000 kronor.

H. Jordbrukets rationalisering m. m.

5:o) **Ersättning åt riksbanken för förvaltningen av vissa lånefonder m. m.** I anslutning till 1948 års riksdags beslut angående rationaliseringsverksamheten på jordbrukets område m. m. (prop. nr 149; r. skr. 233) förordnade Kungl. Maj:t den 30 juni 1948, att förvaltningen av ett flertal lånefonder och lån på jordbrukets område skulle från och med den 1 juli 1948 överföras till riksbanken. Kungl. Maj:t förordnade tillika, att handhavandet och utbetalandet av vissa lån för jordbruksändamål, vilka beviljats före sistnämnda dag, skulle från och med samma dag ankomma på riksbanken eller dess avdelningskontor.

I skrivelse den 11 november 1948 ha *fullmäktige i riksbanken* hemställt, bland annat, att till ersättning åt riksbanken för förvaltningen och handhavandet av ifrågavarande fonder och lån måtte för innevarande år anvisas ett förslagsanslag av 325 000 kronor.

Departementschefen har — efter redogörelse för motiveringen för framställningen och yttrande av lantbruksstyrelsen — hemställt att med hänsyn till det betydande arbete, som varit förenat med övertagandet av lånestocken, ersättning för innevarande budgetår måtte utgå med av fullmäktige föreslaget belopp att anvisas å tilläggsstaten såsom ett förslagsanslag.

Utskottet. Med tillstyrkande av bifall till framställningen hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning åt riksbanken för förvaltningen av vissa lånefonder m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 325 000 kronor.

I. Fiskeriväsendet.

6:o) **Fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök: Inventarier.** Till anskaffande av inventarier för fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök har för innevarande budgetår (prop. nr 49; r. skr. nr 264) anvisats ett reservationsanslag å 31 000 kronor.

I skrivelse den 30 november 1948 har *fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök* hemställt om ett tilläggsanslag å 18 000 kronor för ändamålet.

Departementschefen har — efter redogörelse för motiveringen för framställningen och yttrande av statskontoret — anfört.

»Vad fiskeristyrelsen anfört synes giva vid handen, att det anslag som beviljats för anskaffande av inventarier till styrelsens lokaler är otillräckligt. Jag vill därför tillstyrka, att ytterligare medel ställas till förfogande. Enligt min mening bör det dock vara möjligt att begränsa merkostnaden till 12 000 kronor, vilket belopp alltså bör anvisas för ändamålet. Då styrelsen beräknat att kunna taga sina nya lokaler i bruk omkring årsskiftet 1948/49, torde anslaget böra anvisas å tilläggsstat till riksstaten för löpande budgetår.»

Utskottet. Utskottet biträder Kungl. Maj:ts framställning och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök: Inventarier* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 12 000 kronor.

K. Lantmäteriväsendet.

7:o) **Lantmäteristyrelsen: Avlöningar.** I skrivelse den 10 september 1948 har *lantmäteristyrelsen* hemställt om anvisande av ett anslag av 14 700 kronor å tilläggsstaten till riksstaten för innevarande budgetår för avlöningar till ett kontorsbiträde i Ce 8, två skrivbiträdesaspiranter i Cf 4 samt tillfällig amanuenspersonal.

Departementschefen har — efter redogörelse för motiveringen till framställningen samt för yttranden av statskontoret och riksräkenskapsverket — tillstyrkt medelsanvisningen under hemställan, att anvisningen måtte ske i form av medgivande att överskrida icke-ordinarieposten i lantmäteristyrelsens avlöningsstat med angivna belopp.

Utskottet. Utskottet tillstyrker bifall till framställningen och hemställer således,

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för lantmäteristyrelsen upptagna anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1948/49 överskridas med högst 14 700 kronor.

L. Rikets allmänna kartverk.

8:o) **Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m.** För innevarande budgetår har detta anslag uppförts med 621 000 kronor. Medelsbehovet för ändamålet har uppskattats till 746 000 kronor. Härav ha 125 000 kronor ansetts kunna täckas av beräknad reservation å föregående budgetårs anslag.

I skrivelse den 26 november 1948 har rikets allmänna kartverk hemställt, att under anslaget måtte för budgetåret 1948/49 anvisas ytterligare 111 500 kronor.

Departementschefen har — efter redogörelse för motiveringen till framställningen och för yttrande av statskontoret — anfört.

»Kartverkets framställning åsyftar icke någon utvidgning av verksamheten utan endast anvisande av de medel som — med hänsyn till att reservationen å anslaget vid budgetårets ingång blivit väsentligt lägre än som tidigare antagits — erfordras för att täcka kostnaderna för bedrivande av verksamheten i planerad omfattning ävensom för att täcka vissa kostnader, som föranledas av förflyttningen av kartverkets flygplan till Norrtälje. Jag tillstyrker därför, att för ändamålet anvisas ett till 110 000 kronor avrundat belopp.»

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot förevarande framställning och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 110 000 kronor.

N. Diverse.

9:o) **Ersättningar åt sakkunniga i befordringsärenden.** Beträffande vissa tjänster vid högskolor och institutioner på jordbrukets och skogsbrukets områden tillkallas särskilda sakkunniga för bedömande av de sökandes kompetens. Medel till ersättning åt dylika sakkunniga ha hittills anvisats från det under nionde huvudtiteln upptagna reservationsanslaget till extra utgifter. Ersättningen fastställs av Kungl. Maj:t genom beslut i varje särskilt fall. Därvid tillämpas i huvudsak de beräkningsgrunder, som enligt beslut av Kungl. Maj:t gälla angående ersättning för sakkunniga i akademiska befordringsärenden.

Under punkt 9 av propositionen har Kungl. Maj:t föreslagit, att för innevarande budgetår måtte till ersättningar åt sakkunniga i befordringsärenden å tilläggsstat II till riksstaten anvisas ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

Departementschefen har anfört.

»Under innevarande budgetår torde, framför allt på grund av beslutet vid 1948 års riksdag om utvidgning av undervisningen vid de till jordbruksdepartementet hörande högskolorna och instituten, komma att efter sakkunnigförfarande tillsättas betydligt fler tjänster än vad som i genomsnitt varit fallet under de närmast föregående budgetåren. Sålunda torde under budgetåret antalet tjänster av här ifrågavarande slag som skola tillsättas, komma att uppgå till vid lantbrukshögskolan fem professurer samt elva laborators-

och två statsagronomtjänster, vid veterinärhögskolan fem professurer och sex laboratorstjänster, vid skogshögskolan två professurer och en laboratorstjänst samt vid statens skogsforskningsinstitut en föreståndar- och två försöksledartjänster. Det sammanlagda antalet av de sakkunniga, som komma att tagas i anspråk vid tillsättandet av dessa tjänster, kan uppskattas till omkring 40 för professurerna och 60 för övriga befattningar. Med utgångspunkt från nämnda ersättningsgrunder kan ersättningen i genomsnitt beräknas komma att uppgå till 1 000 kronor för sakkunnig vid tillsättande av professor och till 800 kronor för sakkunnig i fråga om tillsättande av annan tjänst. Medelsbehovet för ifrågavarande ändamål skulle alltså uppgå till i runt tal 90 000 kronor. Detta belopp kan med hänsyn till sin storlek icke täckas ur anslaget till extra utgifter. Ett särskilt reservationsanslag, benämnt Ersättningar åt sakkunniga i befordringsärenden, synes därför böra anvisas för ändamålet. Då antalet sakkunniga kan komma att bli något större än nyss nämnts, torde anslaget böra uppföras med 100 000 kronor. Då flertalet av ifrågavarande tjänster skola tillsättas före den 1 juli 1949 torde beloppet böra anvisas å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1948/49.»

Utskottet. Under tillstyrkande av bifall till framställningen hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättningar åt sakkunniga i befordringsärenden* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

Kapitalinvesteringar.

III. Statens allmänna fastighetsfond.

10:o) Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök. Under anslagstiteln Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan har å riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisats ett investeringsanslag av 1 695 600 kronor, varav för uppförande av ny ekonomibygnad vid Flahults försöksgård avsetts 174 000 kronor.

I skrivelse den 5 augusti 1948 har *styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* hemställt, att å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1948/49 måtte anvisas ytterligare 69 500 kronor för uppförande av nämnda byggnad. Såsom motivering för sin framställning har styrelsen främst hänvisat till den betydande prisstegring å byggnadsarbetet, som inträtt sedan medel anvisades för ändamålet. Lägsta anbudet uppginge sålunda till 227 000 kronor, till vilket belopp måste läggas kostnader för ritningar och kontroll. Styrelsen hade i anledning härav övervägt möjligheterna att

förenkla byggnadsprogrammet. Enligt därvid gjorda beräkningar skulle för en kostnad av 198 500 kronor kunna uppföras en byggnad, som vore användbar för sitt ändamål. I detta reducerade program, för vars genomförande skulle erfordras ett tilläggsanslag å 24 500 kronor, hade uteslutits vissa inredningsdetaljer, för vilka medel ursprungligen beräknats. Det vore emellertid mycket angeläget, att även de uteslutna detaljerna kunde få utföras snarast möjligt, då de verksamt skulle bidra till att nedbringa försöksgårdens arbetskostnader och rationalisera driften. Styrelsen hemställde därför att 45 000 kronor måtte anvisas till kostnaderna för nämnda detaljer.

Departementschefen har — efter redogörelse för framställningen samt för yttrande av statskontoret — anfört och föreslagit följande.

»Då jag anser det önskvärt, att den ifrågakommande ekonomibygnaden vid Flahults försöksgård trots inträdd prisstegring i huvudsak utföres i enlighet med det ursprungligen uppgjorda programmet, vill jag förorda att ytterligare medel anvisas för ändamålet. Vissa av de i högskolestyrelsens framställning närmare angivna detaljerna torde dock utan större olägenhet kunna uteslutas. Sålunda anser jag mig icke för närvarande kunna tillstyrka, att medel anvisas för fägata, spannmålstork samt monteringsarbeten för spannmålstork och elevatorer m. m. Det belopp, som styrelsen äskat för vissa inredningsdetaljer, skulle därigenom kunna nedsättas till i runt tal 35 500 kronor. Då jag i övrigt icke har något att invända mot styrelsens framställning, skulle för ändamålet behöva å tilläggsstat anvisas ett belopp av (24 500 + 35 500 =) 60 000 kronor.»

Utskottet. Utskottet finner det vara önskvärt, att nämnda ekonomibygnad oaktat kostnadsökningen kommer till stånd snarast möjligt. Emellertid torde såsom Kungl. Maj:t framhållit vissa av de föreslagna arbetena icke vara oundgängligen nödvändiga för att byggnaden skall kunna fylla sitt ändamål väl. Den begränsning av arbetena som föreslagits av Kungl. Maj:t synes lämplig. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må till *Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 60 000 kronor.

V. Statens utlåningsfonder.

11:o) **Lånefonden för insamling av skogsfrö.** Å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisades å kapitalbudgeten under fonden för förslag till statsverket ett investeringsanslag av 500 000 kronor till förlagskapital för insamling av frö till skogsodling.

I skrivelse den 30 augusti 1948 har *skogsstyrelsen* hemställt, att för budgetåret 1949/50 måtte anvisas ett investeringsanslag av 500 000 kronor till

ifrågavarande ändamål. Sedermera har emellertid styrelsen i skrivelse den 10 december 1948 föreslagit, att det sålunda äskade beloppet skulle anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

Efter redogörelse för motiveringen till framställningen har *departementschefen* anfört.

»En förutsättning för att skogsvårdsstyrelserna skola kunna bedriva och främja skogsodling i önskvärd omfattning är givetvis att styrelserna ha tillräcklig tillgång till skogsfrö. Under senare år ha styrelserna haft möjligheter att insamla och lagra dylikt frö genom att lån för detta ändamål kunnat erhållas från förut omförmälda anslag. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har anslaget numera så gott som helt tagits i anspråk. Jag anser det emellertid önskvärt, att styrelserna även i fortsättningen skola kunna erhålla statlig hjälp att finansiera den insamling och lagring av skogsfrö, som bör ske under goda fröår. Den lämpligaste formen härför är enligt min mening, att en särskild statlig utlåningsfond, benämnd Lånefonden för insamling av skogsfrö, inrättas för ändamålet. Då enligt vad skogsstyrelsen framhållit år 1948 i vissa delar av landet var ett ovanligt gott fröår, synes fonden böra inrättas redan under löpande budgetår. Till fonden torde å tilläggsstat för nämnda budgetår böra anvisas ett kapitaltillskott å 500 000 kronor.

Den av mig nu föreslagna utlåningsfonden bör stå under statskontorets förvaltning. Beslut om utlämnande av lån torde däremot få meddelas av skogsstyrelsen. Från fonden bör lån kunna lämnas skogsvårdsstyrelse för i huvudsak samma ändamål som avsetts med nyssberörda anslag. Lånen böra löpa utan ränta och böra vidare amorteras med lika belopp årligen under en tid av högst tio år efter utgången av det kalenderår, under vilket lånet till någon del första gången lyftats. Såsom säkerhet för återbetalningen bör fordras en av statskontoret godkänd förbindelse att återbetala lånet i föreskriven ordning. I övrigt torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda för ifrågavarande låneverksamhet erforderliga bestämmelser.»

Utskottet. Den av skogsvårdsstyrelserna bedrivna insamlingen och lagringen av skogsfrö torde böra fortsättas, varvid liksom för närvarande statsbidrag till verksamheten bör utgå. Mot vad departementschefen anfört rörande formerna för bidragens lämnande samt uppskattningen av medelsbehovet har utskottet intet att erinra. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må till *Lånefonden för insamling av skogsfrö* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

VIII. Fonden för förlag till statsverket.

12:o) **Förlagslån åt hushållningssällskap.** Under denna punkt har Kungl. Maj:t föreslagit, att till förlagslån åt hushållningssällskap måtte å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisas ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 67 av herr *Andersson, Lars, m. fl.* och II: 81 av herrar *Johnsson* i Kastanjegården och *Rubbestad*, i vilka motioner hemställts att riksdagen vid behandlingen av förevarande anslagsfråga måtte uttala att amorteringstiden för lånen måtte bestämmas till tjugo år.

Beträffande vad som anförts till stöd för motionerna får utskottet hänvisa till dessa.

Hushållningssällskapens verksamhets- och räkenskapsår sammanfaller med kalenderåret. Enligt kungörelsen den 5 december 1947 (nr 929) angående statsbidrag till avlönande av vissa befattningshavare hos hushållningssällskap, m. m. äger hushållningssällskap för varje kalenderår i juli månad utbetomma 75 procent av de beräknade avlöningsskostnaderna för året. Återstoden utbetalas först efter årets slut. Jämlikt kungörelsen samma dag (nr 928) angående fördelning av anslagsmedel till bestridande av hushållningssällskapens omkostnader utbetalas likaså statsbidrag till täckande av sagda kostnader för varje kalenderår i juli månad. Statsanslag till särskilda ändamål, såsom till åtgärder på undervisningens och husdjurskötselns område, förskottas såsom regel av hushållningssällskapen, som äga lyfta beviljade medel först sedan redogörelse avgivits för de åtgärder, som vidtagits på berörda områden under verksamhetsåret.

Med skrivelse den 25 augusti 1948 har lantbruksstyrelsen överlämnat en den 25 maj samma år dagtecknad framställning från *Blekinge läns hushållningssällskap* om att ett förlagskapital å 100 000 kronor måtte ställas till förfogande för sällskapets verksamhet.

Lantbruksstyrelsen har i sin skrivelse hemställt, att å tilläggsstat till riksdagen för innevarande budgetår måtte anvisas ett investeringsanslag å 1 000 000 kronor till förlagslån till hushållningssällskap. Styrelsen har härvid anført huvudsakligen följande.

Bestämmelserna om utbetalning av statsbidrag till hushållningssällskapens verksamhet medföra, att sällskapens tillgång på likvida medel under första hälften av förvaltningsåret, i synnerhet mot slutet av detsamma, blir starkt begränsad. Hushållningssällskapen ha under den tid, de omhänderhaft förmedlingen av lån och bidrag utav statsmedel till åtgärder avseende inre rationalisering inom jordbruket, förfogat över ökade medelstillgångar, och då ifrågavarande medel i huvudsak varit likvida ha berörda svårigheter i fråga om tillgången på rörelsekapital varit mindre kännbara. Sedan den övervägande delen av ifrågavarande låne- och bidragsförmedling från och med innevarande budgetår överflyttats till lantbruksnämnderna, har frågan om hushållningssällskapens tillgång på rörelsekapital kommit i ett förändrat läge. Så har i synnerhet varit förhållandet inom de hushållningssällskap, vilkas ekonomiska ställning redan tidigare varit ansträngd.

Enligt av styrelsen inhämtade uppgifter torde behov av förlagskapital kunna förväntas uppkomma, förutom för *Blekinge läns hushållningssällskap*, jämväl för *Kalmar läns norra*, *Jämtlands*, *Västerbottens* och *Norrbotens läns hushållningssällskap*. Därutöver torde möjligen behov uppkomma inom andra hushållningssällskapens områden. Möjligheter torde dock före-

ligga att beträffande övriga sällskap i huvudsak tillgodose behovet av likvida medel i annan ordning.

Då sällskapens likviditetssvårigheter stå i nära samband med den av statsmakterna beslutade omorganisationen av hushållningssällskapen, finner lantbruksstyrelsen visst fog förefinnas för att staten i en eller annan form lämnar sin medverkan till att avhjälpa sällskapens svårigheter i förevarande avseende.

Då den i framställningen från Blekinge läns hushållningssällskap angivna utvägen synes kunna ifrågakomma, vill lantbruksstyrelsen förorda, att medel anvisas för ändamålet. Det medelsbehov, som kan tänkas uppkomma, torde böra beräknas till 1 000 000 kronor. Fördelningen av detta belopp på de olika hushållningssällskapen synes böra ankomma på lantbruksstyrelsen. Lantbruksstyrelsen finner för sin del icke anledning till erinran mot att nu ifrågavarande medel ställas till vederbörande hushållningssällskaps förfogande såsom räntefria lån. Amorteringsskyldighet synes däremot böra föreskrivas såsom villkor för erhållande av lån, enär berörda hushållningssällskap måhända eljest icke utan fog kunna anses komma att intaga en alltför utpräglad förmånsställning gentemot övriga hushållningssällskap. Styrelsen vill på grund härav föreslå, att beviljade förlagslån amorteras med lika årliga belopp under tio år.

Med hänsyn till att sällskapens behov av förlagsmedel särskilt kommer att framträda under första hälften av förvaltningsåret synes det erforderligt, att nu ifrågavarande medelsansvisning sker å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1948/49.

Statskontoret har i remissutlåtande den 7 oktober 1948 framhållit, att hushållningssällskapens svårigheter i förevarande avseende knappast kunde bringas att varaktigt upphöra med mindre deras redovisningsår omlades från kalenderår till budgetår. En sådan omläggning skulle emellertid med hänsyn till de därmed förbundna svårigheterna kräva en särskild utredning. Ämbetsverket har föreslagit, att en dylik utredning skulle igångsättas. Under övergångstiden borde den prekära situation, som uppstått för en del hushållningssällskap, lämpligen bemästras på det av lantbruksstyrelsen föreslagna sättet.

Efter redogörelse för vad sålunda förekommit har *departementschefen* anfört.

»Såsom framgår av det förut anförda ha vissa hushållningssällskap likviditetssvårigheter. Delvis beror detta på den föregående år genomförda omorganisationen av verksamheten för jordbrukets inre rationalisering, delvis även på gällande ordning för utbetalande av statsbidrag till sällskapen. Då dessa svårigheter uppenbarligen kunna medföra betydande olägenheter för sällskapen, synes det böra övervägas, vilka åtgärder som från statsmakternas sida kunna vidtagas för att avhjälpa desamma.

I sådant syfte har statskontoret föreslagit, att hushållningssällskapens verksamhets- och räkenskapsår skulle omläggas från kalender- till budgetår. Jag torde emellertid få erinra om, att denna fråga prövades i samband med sällskapens omorganisation, men att en dylik omläggning då icke ansågs böra genomföras. Med hänsyn härtill torde en sådan åtgärd icke heller nu böra övervägas.

I stället vill jag förorda det av Blekinge läns hushållningssällskap framförda och av såväl lantbruksstyrelsen som statskontoret biträdda förslaget, vilket synes erbjuda en tillfredsställande lösning av förevarande spörsmål. Jag vill sålunda föreslå, att å kapitalbudgeten under fonden för förslag till statsverket anvisas ett särskilt anslag för utlämnande av förlagslån till hushållningssällskap. Anslaget, som bör anvisas redan för löpande budgetår, torde böra upptagas till det av lantbruksstyrelsen föreslagna beloppet, 1 000 000 kronor. Lånen synas böra vara räntefria men böra amorteras med lika stora årliga belopp under viss tid, förslagsvis tio år. I övrigt torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter rörande låneverksamheten.»

Utskottet. De likviditetssvårigheter, vari vissa hushållningssällskap råkat, synas ha sin grund i sådana omständigheter, att statsmakterna böra lämna sin medverkan till att de snarast bliva avhjälpda. Det lämpligaste sättet härför torde vara att tillfälle beredes sällskapen att erhålla räntefria amorteringslån. Enligt utskottets mening torde den av såväl lantbruksstyrelsen som departementschefen föreslagna amorteringstiden av tio år vara tillfyllest. Dock bör hinder ej möta för att amorteringstiden utsträcker över denna tid, därest så för särskilt fall finnes påkallat. I enlighet härmed hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt i anledning av de likalydande motionerna I: 67 och II: 81, till *Förlagslån åt hushållningssällskap* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Stockholm den 1 februari 1949.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit:

Från första kammaren: herrar Tjällgren, Alfred Andersson, Hjalmar Nilsson, Jon N. Jonsson, Henry B. Johansson, Ernst Hjalmar Nilsson, Widner och Osvald; samt

från andra kammaren: herrar Andersson i Löbbo, Svensson i Ljungkile, Andersson i Tungelsta, Ericsson i Sörsjön, Johnsson i Kastanjegården, Andersson i Surahammar, Larsson i Karlstad och Boman i Stafsund.

Reservationer:

Under punkten 2 (Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Avlöningar och Driftkostnader) av *dels* herrar *Osvald, Svensson* i Ljungskile och *Johnsson* i Kastanjegården, vilka ansett, att utskottets yttrande borde ha följande lydelse:

»På grund — — — (lika med utskottet) — — — planerade åtgärder. Anslag synes sålunda böra utgå till redan igångsatta kurser i den mån dessa fullföljas. Därmed torde — — — (lika med utskottet) — — — till omkring 300 kurser med kombinerad skriftlig och muntlig undervisning i maskinlära m. m.»;

dels ock herrar *Larsson* i Karlstad och *Boman* i Stafsund.
